

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ISSN 2412-2009 (Online)

DOI: 10.28925/2311-2409.2026.45

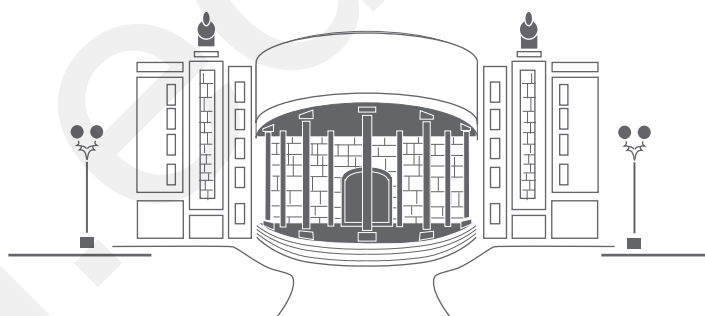
Педагогічна освіта:

теорія і практика

Pedagogical Education:
Theory and Practice

Психологія
Педагогіка

Psychology
Pedagogy

Збірник
наукових праць

№45 (1) • 2026

Рік заснування — 2001
Виходить двічі на рік

The year of foundation — 2001
Frequency: semi-annual

Київ • 2026

Свідоцтво про державну реєстрацію електронного наукового фахового видання ідентифікатор медіа — R40-04529, видане Національною радою з питань телебачення і радіомовлення 30.05.2024 р. (реєстрація)

січень — червень

Рік заснування — 2001
Виходить двічі на рік

Наукове фахове видання «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка» включено до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук і доктора філософії (PhD) зі спеціальностей: 011 — «Освітні, педагогічні науки»; 012 — «Дошкільна освіта»; 013 — «Початкова освіта»; 015 — «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р. № 886); 053 — «Психологічні науки» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 26.11.2020 р. № 1471)

Журнал індексується
в міжнародних бібліографічних базах
Google Scholar, Research Bible, Index Copernicus

Журнал підтримує політику відкритого доступу

Рекомендовано Вченою радою
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка до
оприлюднення на вебсайті журналу
після здійснення видавничої підготовки
(протокол №4 від 23.04.2026)

У журналі публікуються розвідки, присвячені актуальним проблемам педагогіки і психології; результати фахових, теоретичних і експериментальних досліджень психологічної і педагогічної галузей освітянського напрямку наукового знання та методичного забезпечення педагогічного процесу за результатами наукових пошуків.

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

Головна редакторка:

Паламар Світлана Павлівна,
кандидатка педагогічних наук,
старша наукова співробітниця (Україна).

Заступниця головної редакторки:

Хоружа Людмила Леонідівна,
докторка педагогічних наук, професорка (Україна).

Відповідальна секретарка:

Козир Маргарита Валентинівна,
кандидатка педагогічних наук, доцентка (Україна).

Технічна секретарка:

Билан Ольга Миколаївна (Україна).

Редакційна колегія:

Ляпунова Валентина Анатоліївна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Зданевич Лариса Володимирівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Нежива Людмила Львівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Котенко Ольга Володимирівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Ілійчук Любомира Василівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Варченко-Троценко Лілія Олександрівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Сергеєнкова Оксана Павлівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Лозова Ольга Миколаївна,
докторка психологічних наук (Україна).

Іноземні члени редакційної колегії:

Зенон Гайдзіца (Zenon Gajdzica),
доктор габілітований, (Республіка Польща);
Санна Рьоккінен (Sanna Rökkinen),
доктор педагогічних наук
(Фінляндська Республіка).
Пападопулос Ісаак М. (Papadopoulos Isaak M.),
доктор філософії (Грецька Республіка).

FOUNDER

BORYS GRINCHENKO
KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY

Certificate of State Registration of Electronic Scientific
Publication media identifier — R40-04529,
issued by the National Council for Television
and Radio Broadcasting on May 30, 2024
(registration)

The year of foundation: 2001
Frequency: semi-annual

Scientific professional publication “**Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy**” is included in the List of Scientific Professional Publications of Ukraine (Category “B”), in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Doctor of Philosophy (PhD) can be published in the following specialties: 011 — “Educational, Pedagogical Sciences”; Preschool Education”; 013 — “Primary Education”; 015 — “Professional Education (by specializations)” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 dated 02.07.2020); 053 — “Psychological Sciences” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1471 dated 26.11.2020)

The journal is indexed in
international bibliographic databases
Google Scholar, Research Bible, Index Copernicus

The journal supports open access policy

Recommended by the Academic Council
of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
for publication on the website of this journal
upon editorial approval
(*Rec. №4 dated 23.04.2026*)

The journal publishes intelligence on current issues of pedagogy and psychology; results of professional, theoretical and experimental researches of psychological and pedagogical branches of educational direction of scientific knowledge and methodical maintenance of pedagogical process by results of scientific researches.

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

Pedagogical Education: Theory and Practice Psychology. Pedagogy

Scientific journal

№ 45 (1) 2026

January — June

Chief editor:

Palamar Svitlana,
PhD in Pedagogical Sciences,
Senior Research Fellow (Ukraine).

Deputies Chief Editor:

Khoruzha Lyudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine).

Executive secretary:

Kozyr Marharyta,
PhD in pedagogy (Ukraine).

Technical secretary:

Bylan Olga (Ukraine).

Editorial board:

Lyapunova Valentina,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Zdanevych Larysa,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Nezhyva Lyudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Kotenko Olga,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Ilyichuk Lyubomyra,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Varchenko-Trotsenko Lilia,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Sergeenkova Oksana,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine)
Lozova Olga,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);

Foreign members of editorial board:

Zenon Gajdzica,
Doctor Habilitated (Republic of Poland);
Sanna Rökkinen,
PhD in Pedagogical Sciences (Republic of Finland).
Papadopulos Isaak M.,
PhD, (Hellenic Republic).

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

<i>Братко М.</i> Центри освіти дорослих у системі неформальної освіти: порівняльно-педагогічний аналіз досвіду Великої Британії та США	6
<i>Желанова В., Леонтьєва І.</i> Сучасні інструменти корпоративної педагогіки та розвитку персоналу	17

РОЗДІЛ II

ЄВРОПЕЙСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

<i>Popova L.</i> Applying of the Benchmarking Method in the Process of Developing Transversal Competencies of Future Specialists in Higher Education Institutions	22
<i>Kondratets L., Neudorf E., Koop K.</i> Training of future teachers for pedagogical support of literary and speech activities with early age children	29
<i>Syneok V., Kalievsky K.</i> Choreographic heritage of Ukraine as a resource for the formation of national consciousness and patriotic values of future choreographers	38

РОЗДІЛ III

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

<i>Голота Н., Косухін К.</i> Особливості формування часових орієнтувань у дітей молодшого дошкільного віку	45
<i>Донченко О.</i> Педагогічний супровід вихованців закладів дошкільної освіти в умовах воєнного часу	51
<i>Нікула Н., Гатрич І.</i> Підготовка майбутніх магістрів початкової освіти до цифровізації освітнього процесу: виклики та перспективи	58
<i>Похилюк О.</i> Завдання проблемно-пошукового характеру як пріоритетний інструмент особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів: зарубіжний та вітчизняний досвід	65
<i>Лимаренко В.</i> Інструктивний дизайн відео у процесі розроблення масових відкритих онлайн-курсів	74
<i>Храбан Т., Гордієнко О., Корона Казімано К.</i> Роль автентичних матеріалів у формуванні мотивації та комунікативної готовності студентів	85
<i>Януш О.</i> Огляд ключових засад поліпшення побіжності усного мовлення серед студентів-носіїв англійської мови	94

РОЗДІЛ IV

ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

<i>Музика О.Л., Музика О.О.</i> Психологічні чинники саморозвитку обдарованих студентів у складній життєвій ситуації	101
<i>Столярчук О., Клішевич Н., Коханова О.</i> Роль психоедукації для підтримки особистісного добробуту в умовах невизначеності суспільного розвитку	108
<i>Калишук С., Цюман Т.</i> Генеза особистісної безпеки	116
<i>Балуца Т.</i> Психологічні особливості споживчої поведінки молоді	123

РОЗДІЛ V

НАУКОВІ РОЗВІДКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

<i>Смірнова В., Бутаков В.</i> Дослідження поняття EdTech-інструментів та їх використання в контексті екосистеми університету	129
<i>Науменко М.</i> Діагностика рівнів сформованості комунікативної компетентності дітей 6-го року життя на констатувальному етапі дослідження	140
<i>Ткаченко І.</i> Студентоцентризований підхід як умова забезпечення академічного успіху здобувачів освіти мистецьких спеціальностей	149
<i>Цибульська С.</i> Психолого-педагогічний супровід особистісного та професійного розвитку педагога у вимірі нових освітніх стандартів	156

CONTENTS

CHAPTER I

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE DEVELOPMENT OF MODERN PEDAGOGY

<i>Bratko M.</i> Adult education centres in the system of non-formal education: a comparative pedagogical analysis of the experience of the United Kingdom and the USA	6
<i>Zhelanova V., Leontieva I.</i> Modern tools of corporate pedagogy and personnel development	17

CHAPTER II

EUROPEAN SCIENTIFIC STUDIES

<i>Popova L.</i> Applying of the Benchmarking Method in the Process of Developing Transversal Competencies of Future Specialists in Higher Education Institutions	22
<i>Kondratets I., Neudorf E., Koop K.</i> Training of future teachers for pedagogical support of literary and speech activities with early age children	29
<i>Syneok V., Kalievsky K.</i> Choreographic heritage of Ukraine as a resource for the formation of national consciousness and patriotic values of future choreographers	38

CHAPTER III

APPLIED ASPECTS OF PROFESSIONAL PEDAGOGICAL SCIENCE

<i>Golota N., Kosukhin K.</i> Peculiarities of the formation of temporal orientation in children of younger preschool age	45
<i>Donchenko O.</i> Pedagogical support of preschool education institution children in wartime conditions	51
<i>Nikula N., Gatrych I.</i> Preparation of future masters of primary education for digitalization of the educational process: challenges and prospects	58
<i>Pokhyliuk O.</i> Problem-search task as a priority tool of personal and professional development of future teachers: foreign and domestic experience	65
<i>Lymarenko V.</i> Instructional video design in the process of developing massive open online courses	74
<i>Khraban T., Gordienko O., Cosimano Corona C.</i> The role of authentic materials in the development of students' motivation and communicative readiness	85
<i>Janush O.B.</i> An overview of the key principles of improving oral fluency among non-native English students	94

CHAPTER IV

PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENCE

<i>Muzyka O.L., Muzyka O.O.</i> Psychological factors in the self-development of gifted students facing difficult life situations	101
<i>Stoliarchuk O., Klishevych N., Kokhanova O.</i> The role of psychoeducation in supporting personal well-being in conditions of social development uncertainty	108
<i>Kalischuk S., Tsyuman T.</i> The origins of personal safety	116
<i>Baluta T.</i> Psychological features of consumer behavior of youth	123

CHAPTER V

SCIENTIFIC STUDIES OF YOUNG SCIENTISTS

<i>Smirnova V., Butakov V.</i> Study of the concept of EdTech-tools and their use in the context of the university ecosystem	129
<i>Naumenko M.</i> Diagnostics of the levels of formation of communicative competence of children of the 6th year of life at the ascertainment stage of the study	140
<i>Tkachenko I.</i> Student-centered approach as a condition for ensuring academic success of art majors	149
<i>Tsibulska S.</i> Psychological and pedagogical support for teachers' personal and professional development within the framework of educational standards	156

Ткаченко І.,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальності 011 Освітні педагогічні науки,
Факультету педагогічної освіти,
викладач кафедри музикознавства та музичної освіти,
заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи
Факультету музичного мистецтва і хореографії,
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
i.tkachenko@kubg.edu.ua

ORCID iD 0009-0008-1195-0331

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО УСПІХУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена трансформацією вищої мистецької освіти України в умовах євроінтеграції та приєднання до Болонського процесу, стратегічним закріпленням студентоцентрованого навчання як основи організації освітнього процесу, а також відсутністю теоретично обґрунтованих моделей його впливу на академічний успіх здобувачів освіти мистецьких спеціальностей. Мета статті — обґрунтувати роль студентоцентрованого підходу як умови забезпечення академічного успіху здобувачів освіти мистецьких спеціальностей та представити теоретичну модель їх взаємозв'язку. Для досягнення мети вирішувалися такі завдання: розкрити сутність студентоцентрованого підходу та специфіку його реалізації у мистецькій освіті; обґрунтувати механізм його впливу на кожен компонент академічного успіху; визначити проблеми та перспективи впровадження підходу у вітчизняній мистецькій освіті. Методологічну основу дослідження становлять теоретичний аналіз і синтез наукових джерел, понятійно-категоріальний аналіз та концептуальне моделювання; дослідження має теоретичний характер і не передбачає емпіричної перевірки запропонованої моделі. Спираючись на результати попереднього дослідження, де встановлено, що академічний успіх здобувачів мистецьких спеціальностей є комплексною інтегративною характеристикою особистісного, когнітивного, професійного та творчо-інтерпретаційного розвитку, яка охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-результативний, професійно-діяльнісний та творчо-рефлексивний компоненти, у цій статті розглянуто механізм впливу студентоцентрованого підходу на кожен із них. Показано, що студентоцентрований підхід теоретично зумовлює розвиток кожного компонента: формує внутрішню ціннісно-творчу мотивацію через надання вибору та індивідуальну траєкторію навчання, розвиває когнітивну активність через самостійну інтерпретацію, сприяє виконавській майстерності через наставництво і партнерство, а рефлексивності — через практики саморегуляції та портфоліо. Зроблено висновок, що студентоцентрований підхід розглядається як базова умова забезпечення академічного успіху здобувачів мистецьких спеціальностей, оскільки формує фасилітативне, сервісно-орієнтоване та творчо насичене освітнє середовище — необхідний простір для розгортання академічного успіху в його інтегративному розумінні. Перспективами подальших досліджень є емпірична перевірка запропонованої моделі та її операціоналізація для конкретних видів мистецької підготовки.

Ключові слова: академічний успіх; вища мистецька освіта; індивідуалізація навчання; студентоцентрований підхід; фасилітативне освітнє середовище.

© Ткаченко І., 2026

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026

Вступ. Сучасна вища освіта в Україні переживає глибоку трансформацію, зумовлену активізацією євроінтеграційних процесів, необхідністю узгодження вітчизняних освітніх стандартів із вимогами Європейського про-

стору вищої освіти. Ці процеси також актуалізуються у галузі вищої мистецької освіти, де нерозривно поєднуються академічна складова і творча індивідуальність, теоретична підготовка і практичне виконавство. Стратегія роз-

витку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки передбачає реалізацію принципів студентоцентрованого навчання як основи для організації освітнього процесу разом з використанням інноваційних технологій та різних форм здобуття освіти. Серед очікуваних результатів Стратегії — забезпечення студентоцентрованого навчання, що дає змогу здобувачам вищої освіти сформувати власні набори компетентностей (Стратегія розвитку вищої освіти, 2022). Отже, студентоцентрованість є стратегічним пріоритетом, а не лише методичною рекомендацією. Разом з тим зв'язок між студентоцентрованим підходом та академічним успіхом здобувачів мистецьких спеціальностей залишається недостатньо дослідженим. Мистецька освіта потребує особливого концептуального осмислення, адже академічний успіх тут не зводиться до формальних балів, а визначається через якість творчо-інтерпретаційного розвитку особистості, її художньої автономії та емоційно-естетичної виразності. Суперечність між нормативно закріпленими вимогами студентоцентрованості та відсутністю теоретично обґрунтованих моделей її впливу на академічний успіх у мистецькій освіті і визначає актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика студентоцентрованого підходу активно розробляється у сучасній педагогічній науці: її осмислюють як засаду рівноправної, партнерської взаємодії суб'єктів освітньої діяльності та переходу до вищої освіти, зосередженої на інтересах здобувачів (Рашкевич Ю., 2014); як нову парадигму професійної підготовки, що сприяє розвитку мотивації, автономії та рефлексивності здобувачів освіти й підвищує результативність навчання (Vagina H., Kovaleva O., 2023); як інструмент забезпечення якості вищої освіти, що передбачає зміну освітніх ролей викладача (Дідук І., 2023).

Академічний успіх розглядають у різних вимірах: у контексті інноваційної педагогічної взаємодії та фасилітаційного середовища (Хоружа Л., 2025); крізь аналіз діяльності студентських сервісів підтримки (Хоружа Л., Братко М., 2025) та практики центрів академічного успіху в університетах США (Цимбалюк С., 2023). Є наукові спроби здійснення понятійно-категоріального аналізу проблематики академічного успіху саме в мистецькій освіті, зокрема, його трактування що враховує творчо-інтерпретаційний вимір підготовки здобувачів (Братко М., Ткаченко І., 2025).

Зазначені вітчизняні напрацювання порівнюються із сучасними міжнародними до-

слідженнями: студентоцентроване навчання розглядають у порівнянні із самокерованим, акцентуючи, що воно є ширшим і менш послідовно окресленим, а ключова відмінність між ними полягає у розподілі влади між викладачем і студентом (Morris T. H., Bremner N., Sakata N., 2023). Готовність здобувачів брати активну участь у прийнятті рішень щодо власної освіти та очікування підтримувальної ролі викладача підтверджено на матеріалі дослідження студентів педагогічного факультету Університету Марібора (Ograjšek S., Ivanuš Grmek M., 2024). Реалізацію студентоцентрованого підходу також обґрунтовують через стратегії «навчання для студента», «навчання студентом» і «навчання разом зі студентом», що забезпечують залучення здобувачів та їхній розвиток (Bhardwaj V., Zhang S., Tan Y. Q., Pandey V., 2025).

Водночас зв'язок між студентоцентрованим підходом і академічним успіхом у мистецькій освіті залишається поза системним розглядом: наявні розвідки зосереджені або на загальних засадах студентоцентрованості, або на специфіці мистецької педагогіки окремо. Наукова новизна цієї статті полягає в тому, що на відміну від попередньої розвідки (Братко та Ткаченко, 2025), де було здійснено понятійно-категоріальний аналіз феномену академічного успіху у мистецькій освіті, тут уперше побудовано теоретичну модель взаємозв'язку студентоцентрованого підходу і компонентів академічного успіху та обґрунтовано механізми їхньої взаємодії в контексті мистецьких спеціальностей — аспект, який у попередній публікації не розглядався.

Мета статті — обґрунтувати роль студентоцентрованого підходу як умови забезпечення академічного успіху здобувачів освіти мистецьких спеціальностей та представити теоретичну модель їх взаємозв'язку. Для досягнення поставленої мети вирішувалася низка взаємопов'язаних завдань: розкрити сутність студентоцентрованого підходу та специфіку його реалізації у мистецькій освіті; обґрунтувати механізм впливу студентоцентрованого підходу на кожен із компонентів академічного успіху; визначити проблеми та перспективи впровадження підходу у вітчизняній мистецькій освіті.

Методологічну основу дослідження становлять теоретичний аналіз і синтез наукових джерел, понятійно-категоріальний аналіз та концептуальне моделювання. Дослідження має теоретичний характер і не передбачає емпіричної перевірки запропонованої моделі, що визначає

його концептуальний внесок і окреслює перспективи подальших емпіричних розвідок.

Виклад основного матеріалу. Розвиток вищої освіти в Україні в межах інтеграції до Європейського простору вищої освіти базується на Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area — ESG 2015). Відповідно до ESG 2015, заклади вищої освіти зобов'язані реалізовувати програми таким чином, щоб заохочувати студентів брати активну роль у створенні освітнього процесу (Стандарти і рекомендації, 2015). Це вимагає якісної трансформації від пасивного отримання знань до моделі, де студент є активним суб'єктом, а оцінювання відображає цей підхід. Стандарти ESG 1.3 та 1.6 визначають основу забезпечення академічного успіху здобувачів мистецьких спеціальностей. Стандарт 1.3 акцентує студентоцентрованість — активну роль здобувача, індивідуалізацію, гнучкість навчання та орієнтацію на результати, що в мистецькій освіті сприяє розвитку творчості, мотивації й рефлексії. Стандарт 1.6 підкреслює необхідність ресурсного забезпечення і системи підтримки як умови реалізації цього підходу.

Поняття студентоцентрованого навчання закріплене і в українському законодавстві. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014), студентоцентрований підхід передбачає заохочення здобувачів освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу, створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення їхніх потреб та інтересів, а також побудову взаємодії на засадах взаємної поваги й партнерства (Закон України «Про вищу освіту», 2014). На нормативному рівні закріплюється зміщення акцентів з викладацько-орієнтованої моделі на суб'єкт-суб'єктну взаємодію в освітньому процесі. Подальший розвиток цих положень реалізується через процедури акредитації НАЗЯВО. У Критерії 3 «Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання» та Критерії 4 «Навчання і викладання за освітньою програмою» принципи студентоцентрованого підходу набувають нормативного закріплення як обов'язкові акредитаційні стандарти (Роз'яснення щодо застосування критеріїв, 2024).

Теоретичне підґрунтя студентоцентрованого підходу формують праці, у яких обстоюється переорієнтація вищої освіти з передачі знань на розвиток особистості майбутнього фахівця, зокрема крізь призму ідей Болонського процесу (Кремень В. Г., ред., 2004). Логічним продов-

женням цієї позиції є акцент на спрямованості змісту освіти на самореалізацію особистості, яку тлумачать як здатність здобувача цілеспрямовано реалізовувати власний потенціал у професійній та особистісній сферах, а також в інтересах суспільства і держави (Льченко А. М., Шейко С. В., 2014, с. 11–12).

Реалізація студентоцентрованого підходу в мистецькій освіті має виразну специфіку, зумовлену її орієнтацією на формування творчої особистості, необхідністю партнерської взаємодії між викладачем і здобувачем та індивідуалізованим характером професійного становлення, що передбачає вибудовування власної освітньої траєкторії (Varina H., Kovaleva O., 2023). Ці положення знаходять розвиток у міжнародних дослідженнях вищої музичної освіти, де студентоцентровані методи осмислюють крізь практики взаємного рецензування та *practice as research* як засоби формування художньої позиції здобувача (Thompson-Bell J., 2022), через організацію навчання як простору розв'язання художніх проблем для розвитку особистісної та виконавської ідентичності (López-Íñiguez G., Pérez Echeverría M. P., Pozo J. I., Torrado J. A., 2022), а також через забезпечення балансу між студентською автономією та суб'єктністю викладача (Sørbo E., 2023). Отже, однією з визначальних умов студентоцентрування в мистецькій освіті постає зміна ролі педагога — від носія еталонного виконання до фасилітатора і наставника.

У сучасних дослідженнях мистецької освіти академічний успіх здобувачів осмислюють як багатовимірний і процесуальний феномен, що формується у взаємодії особистісних ресурсів здобувача з фасилітативним освітнім середовищем; у мистецьких програмах його специфіку пов'язують також з оригінальністю інтерпретації, емоційною виразністю, сценічною комунікацією та поступом професійної майстерності (Братко М., Ткаченко І., 2025, с. 39). У цьому ракурсі академічний успіх здобувачів мистецьких спеціальностей постає як інтегративна характеристика особистісного, когнітивного, професійного і творчого розвитку, що виявляється у досягненні індивідуальних цілей, створенні оригінального художнього продукту, емоційно-естетичній виразності, рефлексивності, внутрішній мотивації та ефективній взаємодії з освітнім середовищем (Братко М., Ткаченко І., 2025, с. 44).

Запропонована чотирикомпонентна модель академічного успіху дозволяє теоретично обґрунтувати механізм впливу студентоцентрованого підходу на кожен із її складників.

Зв'язок між студентоцентрованим підходом і академічним успіхом теоретично реалізується через три взаємопов'язані механізми: індивідуалізації освітньої траєкторії, педагогічної підтримки та рефлексивних практик. Перший передбачає надання здобувачам можливості вибору змісту, темпу та форм навчання, що теоретично зумовлює формування внутрішньої мотивації та творчої автономії. Другий реалізується через наставництво, менторство, фасилітацію та партнерство, створюючи передумови для розвитку професійно-діяльнісного компонента. Третій охоплює портфоліо, самооцінювання та рефлексивні щоденники, що теоретично сприяють розвитку саморегуляції та критичного мислення.

Мотиваційно-ціннісний компонент охоплює внутрішню мотивацію, емоційну стійкість і ціннісне ставлення до мистецтва; студентоцентрований підхід сприяє переходу до внутрішньої мотивації через свободу вибору та самореалізацію

Когнітивно-результативний компонент включає успішність і здатність до аналітичної інтерпретації; його розвиток забезпечують активні методи навчання, що формують дослідницьку позицію здобувача.

Професійно-діяльнісний компонент відображає якість портфоліо, участь у мистецьких проєктах і застосування знань на практиці, що реалізується через наставництво та колективну творчість на засадах партнерської взаємодії

Творчо-рефлексивний компонент пов'язаний із самоаналізом і досягненням творчих цілей та реалізується через портфоліо й самооцінювання; усвідомлення відповідальності за навчання формує нову парадигму якості освіти

Нормативне закріплення студентоцентрованого підходу не усуває труднощів його практичної реалізації, оскільки в освітній практиці він тривалий час зводився переважно до вибору тем і баз практик, тоді як можливості вибору навчальних дисциплін залишалися проблемними (Біляковська О., Біницька К., 2023, с. 12). У мистецькій освіті ця проблема набуває додаткової складності через домінування моделі «викладач–студент», перевагу технічної майстерності над розвитком творчої автономії та суб'єктивність оцінювання.

Перспективи подолання цих викликів убагачуються в упровадженні інноваційних педагогічних практик, розвитку активних методів

навчання, посиленні педагогічної підтримки здобувачів та безперервному професійному розвитку викладача як чинниках підвищення якості освіти (Хоружа Л., 2025). У цьому контексті студентські сервіси та центри академічного успіху постають як важливі інструменти інституційної підтримки й комплексного супроводу здобувачів (Хоружа Л., Братко М., 2025; Цимбалюк С., 2023). Водночас міжнародні дослідження підсилюють цю логіку, акцентуючи зв'язок академічної підтримки з добробутом здобувачів і важливість інтеграції когнітивного, емоційного та соціального вимірів навчання (Wilson Fadiji A., Eloff I., 2024; Norozi S., 2025).

Отже, ефективна реалізація студентоцентрованого підходу у мистецькій освіті потребує поєднання індивідуалізації навчання, педагогічної підтримки та розбудови цілісного освітнього середовища як умови досягнення академічного успіху.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження засвідчує, що студентоцентрований підхід є базовою умовою забезпечення академічного успіху здобувачів мистецьких спеціальностей, оскільки формує фасилітативне, сервісно-орієнтоване та творчо насичене освітнє середовище. Академічний успіх розглядається як інтегративна характеристика, що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-результативний, професійно-діяльнісний і творчо-рефлексивний компоненти, розвиток яких забезпечується через індивідуалізацію навчання, активні методи, наставництво та рефлексивні практики. Наукова новизна полягає в обґрунтуванні взаємозв'язку студентоцентрованого підходу з цими компонентами як цілісної моделі.

Специфіка мистецької освіти зумовлює використання відповідних форм реалізації підходу та потребує трансформації ролі викладача у напрямі партнерства, розширення індивідуальних освітніх траєкторій і впровадження критеріального оцінювання творчого зростання.

Перспективи подальших досліджень полягають в операціоналізації компонентів академічного успіху для різних видів мистецької підготовки, розробленні інструментів оцінювання студентоцентрованості освітнього середовища та емпіричному вивченні впливу відповідних практик на динаміку академічного успіху здобувачів.

ДЖЕРЕЛА

Біляковська О. О., Біницька К. М. (2023). Студентоцентризований підхід як нова парадигма якості освітнього процесу у закладах вищої освіти. *Гуманітарний форум*, 1(1), 10–15. URL: [https://doi.org/10.60022/1\(1\)-2GF](https://doi.org/10.60022/1(1)-2GF)

Братко М. В., Ткаченко І. І. (2025). Академічний успіх здобувачів освіти мистецьких спеціальностей: понятійно-категоріальний аналіз. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 4(153), 39–47. URL: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2025-4-6>

Вища освіта в Україні і Болонський процес (2004). / за ред. В. Г. Кременя. Освіта.

Дідук І. (2023). Студентоцентризоване навчання як інструмент забезпечення якісної вищої освіти в Україні. *Scientific Collection «InterConf»*, 162, 86–90. <http://surl.li/lheam>

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Ільченко А. М., Шейко С. В. (2014). *Вища освіта і Болонський процес* : навч.-метод. посібник. РВВ ПДАА. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a344045-6928-4429-978e-0c8eb94813b2/content>

Рашкевич Ю. М. (2014). *Болонський процес та нова парадигма вищої освіти* : монографія. Видавництво Львівської політехніки. URL: [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm\(%D0%AE_%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87\).pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm(%D0%AE_%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87).pdf)

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (2022). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. №286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

Хоружа Л. Л. (2025). Інноваційність професійної діяльності викладача як основа академічного успіху студентів. *Освітологічний дискурс*, 48, 70–76. URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.1.7>

Хоружа Л. Л., Братко М. В. (2025). Особливості діяльності студентських сервісів в університетах США. *Неперервна професійна освіта: теорія та практика*, 82, 7–18. URL: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.1.1>

Цимбалюк С. (2023). Дослідження діяльності центрів академічного успіху (Academic Success Centers) в університетах США. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 67(2), 372–377. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-56>

Bhardwaj, V., Zhang, S., Tan, Y. Q., & Pandey, V. (2025). Redefining learning: Student-centered strategies for academic and personal growth. *Frontiers in Education*, 10, 1518602. URL: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1518602>

European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. ENQA. URL: https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

López-Íñiguez, G., Pérez Echeverría, M. P., Pozo, J. I., & Torrado, J. A. (2022). Student-centred music education: Principles to improve learning and teaching. In J. I. Pozo, M. P. Pérez Echeverría, G. López-Íñiguez, & J. A. Torrado (Eds.), *Learning and Teaching in the Music Studio. Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education* (Vol. 31, pp. 341–361). Springer. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-19-0634-3_18

Morris, T. H., Bremner, N., & Sakata, N. (2023). Self-directed learning and student-centred learning: A conceptual comparison. *Pedagogy, Culture & Society*, 33(1), 847–866. URL: <https://doi.org/10.1080/14681366.2023.2282439>

Norozi, S. A. (2025). Creating learning environment through well-being-related activities for university students. *Cogent Education*, 12(1), 2553830. URL: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2553830>

Ograjšek, S., & Ivanuš Grmek, M. (2024). Student-centred approaches in higher education from the student perspective. *Center for Educational Policy Studies Journal*. URL: <https://doi.org/10.26529/cepsj.1828>

Sørbo, E. (2023). Enough student agency? Exploring student agency and autonomy in an electronic music theory course in higher education. *Journal of Music, Technology & Education*, 16(3), 155–171. URL: https://doi.org/10.1386/jmte_00068_1

Thompson-Bell, J. (2023). Student-centred strategies for higher music education: Using peer-to-peer critique and practice as research methodologies to train conservatoire musicians. *British Journal of Music Education*, 40(1), 20–33. URL: <https://doi.org/10.1017/S0265051722000080>

Varina, H., & Kovaleva, O. (2023). Student-centered approach as a new paradigm for training a future clinical psychologist. In *Higher education reforms in Ukraine: Challenges, status, and prospects* (pp. 347–376). URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-360-6-15>

Wilson Fadji, A., & Elof, I. (2024). Student wellbeing and academic support in higher education. *Frontiers in Education*, 9, 1119110. URL: <https://doi.org/10.3389/educ.2024.1119110>

REFERENCES

- Bilyakovska, O. O., & Binytska, K. M. (2023). Studentotsentrovanyi pidkhd yak nova paradyhma yakosti osvitnoho protsesu u zakladakh vyshchoi osvity [Student-centered approach as a new paradigm of educational process quality in higher education institutions]. *Humanitarnyi Forum*, 1(1), 10–15. URL: [https://doi.org/10.60022/1\(1\)-2GF](https://doi.org/10.60022/1(1)-2GF) [in Ukrainian]
- Bratko, M. V., & Tkachenko, I. I. (2025). Akademichni uspikh zdobuvachiv osvity mystetskykh spetsialnosti: poniatiino-katehorialnyi analiz [Academic success of arts students: a conceptual-categorical analysis]. *Naukovyi Visnyk Pivdennoukrajinskoho Natsionalnoho Pedagogichnoho Universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 4(153), 39–47. URL: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2025-4-6> [in Ukrainian]
- Vyshcha osvita v Ukraini i Bolonskyi protses [Higher education in Ukraine and the Bologna Process] (2004). / Ed. by V. H. Kremen. Osvita [in Ukrainian]
- Diduk, I. (2023). Studentotsentrovane navchannia yak instrument zabezpechennia yakisnoi vyshchoi osvity v Ukraini [Student-centered learning as a tool for ensuring quality higher education in Ukraine]. *Scientific Collection «InterConf»*, 162, 86–90. URL: <http://surl.li/lheam> [in Ukrainian]
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.2014 № 1556-VII [Law of Ukraine «On Higher Education» of 01.07.2014 No. 1556-VII]. (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian]
- Ilchenko, A. M., & Sheiko, S. V. (2014). *Vyshcha osvita i Bolonskyi protses* [Higher education and the Bologna Process]: navch.-metod. posibnyk. RVV PDAA. URL: <https://dSPACE.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a344045-6928-4429-978e-0c8eb94813b2/content> [in Ukrainian]
- Rashkevych, Yu. M. (2014). *Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity* [The Bologna Process and the new paradigm of higher education]: monohrafiia. Vydavnytstvo Lvivskoi Politekhniky. URL: [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm\(D0%AE_%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87\).pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm(D0%AE_%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87).pdf) [in Ukrainian]
- Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032] (2022). Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 liutoho 2022 r. №286-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
- Khoruzha, L. L. (2025). Innovatsiini profesii noi diialnosti vykladacha yak osnova akademichnoho uspikhu studentiv [Innovativeness of the teacher's professional activity as the basis for students' academic success]. *Osvitolohichni Dyskurs*, 48, 70–76. URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.1.7> [in Ukrainian]
- Khoruzha, L. L., & Bratko, M. V. (2025). Osoblyvosti diialnosti studentskykh servisiv v universytetakh SShA [Specifics of student services at US universities]. *Neperervna Profesiina Osvita: Teoriia ta Praktyka*, 82, 7–18. URL: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.1.1> [in Ukrainian]
- Tsymbalyuk, S. (2023). Doslidzhennia diialnosti tsestriv akademichnoho uspikhu (Academic Success Centers) v universytetakh SShA [Research on the activities of Academic Success Centers at US universities]. *Aktualni Pytannia Humanitarnykh Nauk*, 67(2), 372–377. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-56> [in Ukrainian]
- Bhardwaj, V., Zhang, S., Tan, Y. Q., & Pandey, V. (2025). Redefining learning: Student-centered strategies for academic and personal growth. *Frontiers in Education*, 10, 1518602. URL: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1518602> [in English]
- European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. ENQA. URL: https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf [in English]
- López-Íñiguez, G., Pérez Echeverría, M. P., Pozo, J. I., & Torrado, J. A. (2022). Student-centred music education: Principles to improve learning and teaching. In J. I. Pozo, M. P. Pérez Echeverría, G. López-Íñiguez, & J. A. Torrado (Eds.), *Learning and Teaching in the Music Studio. Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education* (Vol. 31, pp. 341–361). Springer. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-19-0634-3_18 [in English]
- Morris, T. H., Bremner, N., & Sakata, N. (2023). Self-directed learning and student-centred learning: A conceptual comparison. *Pedagogy, Culture & Society*, 33(1), 847–866. URL: <https://doi.org/10.1080/14681366.2023.2282439> [in English]
- Norozi, S. A. (2025). Creating learning environment through well-being-related activities for university students. *Cogent Education*, 12(1), 2553830. URL: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2553830> [in English]
- Ograjšek, S., & Ivanuš Grmek, M. (2024). Student-centred approaches in higher education from the student perspective. *Center for Educational Policy Studies Journal*. URL: <https://doi.org/10.26529/cepsj.1828> [in English]

Sørbo, E. (2023). Enough student agency? Exploring student agency and autonomy in an electronic music theory course in higher education. *Journal of Music, Technology & Education*, 16(3), 155–171. URL: https://doi.org/10.1386/jmte_00068_1 [in English]

Thompson-Bell, J. (2023). Student-centred strategies for higher music education: Using peer-to-peer critique and practice as research methodologies to train conservatoire musicians. *British Journal of Music Education*, 40(1), 20–33. URL: <https://doi.org/10.1017/S0265051722000080> [in English]

Varina, H., & Kovaleva, O. (2023). Student-centered approach as a new paradigm for training a future clinical psychologist. In *Higher Education Reforms in Ukraine: Challenges, Status, and Prospects* (pp. 347–376). URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-360-6-15> [in English]

Wilson Fadji, A., & Eloff, I. (2024). Student wellbeing and academic support in higher education. *Frontiers in Education*, 9, 1119110. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1119110> [in English]

Tkachenko I.

STUDENT-CENTERED APPROACH AS A CONDITION FOR ENSURING THE ACADEMIC SUCCESS OF STUDENTS IN ARTS PROGRAMS

Abstract. *The relevance of the study is determined by the transformation of higher arts education in Ukraine in the context of European integration, the strategic consolidation of student-centered learning as the foundation for organizing the educational process, and the absence of theoretically substantiated models of its impact on the academic success of students in arts specialities. The purpose of the article is to substantiate the role of the student-centered approach as a condition for ensuring academic success of students in arts specialities and to present a theoretical model of their interrelationship. The methodological basis comprises theoretical analysis and synthesis of scientific sources, conceptual-categorical analysis, and conceptual modeling; the study is theoretical and does not involve empirical verification of the proposed model. Drawing on a previous study, which established that academic success in arts specialities is a complex integrative characteristic encompassing motivational-value, cognitive-resultative, professional-activity, and creative-reflective components, this article examines the mechanism of the student-centered approach's influence on each of them. It is shown that this approach theoretically conditions the development of each component: it fosters intrinsic motivation through individual choice and learning trajectory; promotes cognitive activity through independent interpretation; contributes to performing mastery through mentoring and partnership; and supports reflectivity through self-regulation and portfolio practices. It is concluded that the student-centered approach is a foundational condition for ensuring academic success in arts education, as it forms a facilitative, service-oriented, and creatively rich educational environment. Prospects for further research include empirical verification of the proposed model and its operationalization for specific types of arts training.*

Keywords: *academic success; higher arts education; individualization of learning; student-centered approach; facilitative educational environment.*

Рецензент:
Братко М.В. — проф., д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції / Received: 08.04.2026
Прийнято до друку після рецензування / Accepted: 22.04.2026
Опубліковано онлайн / Available online: 30.05.2026